

Váci Waldorf Hírlevél

a Váci Waldorf Óvoda és Iskola időszakos lapja

A hírlevél tartalma elsősorban felnőtteknek szól.

2600 Vác, Gásesek u. 12., tel: 27/306-466, drótposta: iskola@vaciwaldorf.hu honlap: <http://vaciwaldorf.hu>

2010.június

János-nap időszaka

Goethe: Der Sänger

*Ich singe, wie der Vogel singt,
Der in den Zweigen wohnt.
Das Lied, das aus der Kehle
dringt,
Ist Lohn, der reichlich lohnet.*

Goethe: A dalnok

*Én úgy zengem az éneket,
Mint madár a lombban.
S aranynál drágább hűrt lelek,
dalom ha zeng — dalomban.*

Somlyó György fordítása

TARTALOM:

Iskolánk életéből

Ballagás 2010

Akertművelés szerepe a Waldorf-iskolában

Tantanyát építünk — miért?
Az alapkötetétel szövege

ISKOLÁNK ÉLETÉBŐL

ELSŐ OSZTÁLY

Monológ

A szó – írja Rilke – lelkünk szigetét a mindennapi életünk hatalmas kontinensével összekötő számos híd egyike csupán, a legszelesebb talán, de korántsem a legfinomabb. Szavakon keresztül sohasem lehetünk egészen őszinték, lévén azok durva szerszámok, melyek a nagy mű legérzékenyebb kerekeit nem érinthetik anélkül, hogy szét ne roncsolnák. Voltaképpen életünk, mint valami finom kísértet lebeg a tett és a nyugalom fölött, megerősít és irányít bennünket végső döntéseinkben. A modern dráma feladata lenne ennek az életnek teret és érvényt szerezni, a monológ – amiben szavakkal próbáljuk megdermeszteni az életet – arculcsapása az efféle kíváncsúnak. Belekényszeríti a dolgokba a dolgok fölött lebegőt. A helyes út lenne megtanulni, hogy ne szavakkal és gesztusokkal töltsük ki az egész színpadot, hanem némi teret is hagyjunk, ahol a megeremtett alakok mintegy továbbnövekedhetnek. A többi már magától jön; ama halkabb élet mint valami melegség, ragyogás terjed szét a színpadon, s ott lebeg mindvégig a szavak és az események fölött. Rilke monológáról írott prózájára Rudolf Steiner kritikát ír a szavak értékéről írottakat illetően, amire a költő a Doktor iránt érzett rendkívüli megbecsüléssel és igaz nyitottsággal megírt nyílt levélben válaszol: nem

szabad beérnünk a szavak mögötti sejtésekkel sem, a teremtett világnak valamikor meg kell nyilatkoznia számunkra. Rilke a mindennapi szóhasználatunkra, „fecsegésünkre” gondolt, amikor a szavakról írt. Ugyanakkor emlékeznünk kell arra, amikor a szeretett lény ajkairól a megkopott szavak úgy érkeznek hozzánk, mintha először hallanánk. A megkopott szó is fényt kaphat, ahogy egy perc is örökkévalóság lehet. Ilyenkor az embernek a lelke szól, talán a fényben, a hangzásban, a tájban.

Az élet egy darabig szavakban hömpölyög, mint folyó a medrében, de mihelyt szabaddá válik, szerteárad, mindent elönt, és senki sem látja partjait.

2009. június. Nagymaros. Az első kirándulás. Kidőlt fa fekszik az erdei úton. A gyerekek ráülnek, felmászhatnak rá, leugrálnak róla. Gyökérmanók körülöttük, akik útjukra engedik. A kisfiú és a kislány innen indulnak el a betűmesében, hosszú, kalandokkal teli vándorlásukat tündérek festik a táblaoltárra. A tudás palotájából kiszabadítják a bezárt, megkötött betűket és számokat. Az absztrakt jeleket visszaengedni az életbe, a dolgokba, környezetükbe. A mássalhangzók közül az F visszatalál a kiszáradt fa alakjába, a G a nyíló gesztenyébe, ahol a gyerekek meg is alszanak, a P betű a pap papucsának vagy épp pipájának formájába, amelyet le kell vennie, mert kicsi pók mászik bele; a Q betű a forrás formájában (Quelle) találja meg eredetét. Jó és gonosz varázslók, tündérek kísérik útjukon a két hőst, majd a messziről érkezett öregember segít nekik, hogy a titok nyomára jussanak: hogyan lehet a tó mellett árválkodó kiszáradt fát életre kelteni, és hogyan találhatják meg a vár toronyszobájában a titkos sárga könyvet.

A tanító által kitalált képek, alakok önmagukban még halottak, a gyerekek töltik meg saját képzelőerejükkel, így növekedik a két mesehős alakja.

Farsangon tündérek, szegénylegények, erdei manók kelnek életre szavak nélkül a kis drámában, a keretbe ágyazott történetben a gyerekek spontaneitása teszi élővé a mesét. A keretbe engedett spontaneitásban megszülető lét is kegyelmi állapot, akár a szerelem. Vagy amikor a gyerekek saját maguktól egyszerre teremtik meg a csöndet. Amikor megfestjük a Napot. Vagy amikor a Szeleburdi család apája rádöbben, hogy csak úgy tud dolgozni, ha szent zsvivaj áramlik körülötte.

Van egy kincsesládánk, ami a kis tengeri szigeten kinyílik, és a gyerekek régi, kedves tárgyai elmesélik életüket.

2010. június 5. Vác, Dunapart. A sétányon áll a víz, egészen az autóútig. Láthatatlanul mozdul. Nyugodtan árad. Vöröses, zöld lombú fák kissé zavartan pislognak a víz megnyugtató ölelésében. Egy szoboralak gesztusa új értelmet nyer. A játszótérből strand lesz. Látni az éles határt, ahol a lassan áradó víz mögött a mély mederben sebesen áramlik a víz, kidőlt fa úszik vagy épp megfeneklik. Nem látni, csak sejtetni, hogy a kettő között ott van valahol a lépcső. Biztosan reszketne az ember lába.

Kereszturi Szabolcs

MÁSODIK OSZTÁLY

Az utolsó három nap történéseit szeretném megosztani, ami nagyon hű, vidám és egyben megható befejezése volt az idei tanévnek.

Az utolsó epocha folyóírás volt, ami kitöltötte az egész hónap reggeli óráit. Felnőttként, tanárként először tapasztaltam meg egy kicsi gyermek betűformálását. Ilyenkor szinte minden mozdulatukban benne vagyok —innentől kezdve át is érezhető ennek a felelőssége. Még egy megcsúszott, rossz vonal is nyomott hagy bennük.

Lassú, megfontolt mozdulatok, néma csöndben formálódó betűk — volt ennek valami varázslatossága. Végigvettük az összes betűt és az utolsó héten egy „könyvet” állítottunk össze. „Erdőt járunk, árkot lépünk”...— a fehér lapon megszülettek a vonalak, a folyóírásból kinőtt a gomba, a levél, a fa, megjelentek a színek, és mindezt élvezettel és gyönyörűséggel végezték. Rövidebb idő alatt elkészültünk, mint ahogy terveztem, s a szépség beköltözött hozzánk. Ott és akkor akár ki is mehettem volna a teremből, maguktól, magukból dolgoztak. Az utolsó munkafázisban megszerkesztettük a lapokat, kilyukasztottuk, fonallal egybefűztük és valaki még azt is ráírta: Waldorf kiadó. Valamit teremtettünk, létrehoztunk... A gyerekek hihetetlen munkalámban égtek, majdnem összevesztek egy-egy munkaeszközért.

Csütörtökön, június 10-én, Margit napon felkerestük Szent Margit síremlékét, a Margit-szigeten, a Margit-hídon besétálva, ... Margó nénivel. A Szent Margit kolostor romjai között a sok futkározó gyermek étellel töltötte meg az elhagyott köveket. Látni lehetett rajtuk, hogy szinte peregnek előttük Margit életének általuk ismert képei, „felszívta őket a helyszín”. Később átsétáltunk az állatsimogatóba, ahol ugyan nem a természetes helyükön, de testközelbe kerültek az állatokkal és hasonló boldogsággal szaladgáltak föl-alá, szinte nem tudtak betelni a szabadon kószáló állatokkal. Még egy ingyen lovaglást is kikönyörögtek a gondozóktól.

Az utolsó nap hatalmas takarítással kezdtük a napot, amiben az volt a meglepő, hogy mindenki (!) élvezettel segített és szinte hajba kaptak azon, hogy ki pucol ablakot!!! Sokat próbált anyuka lévén tényleg csak pislogni tudtam. Még a sáros gumicsizmákat is lemosták. Szerettük volna (én mindenképp) tiszta, friss illatú teremmel várni a ballagókat. Ezután elkezdtük a napot és a fohász után a 2.osztály egyik legnehezebb pillanata következett: elbúcsúztattuk Csókás Julcsit. A gyerekek rajzoltak neki egy olyan képet, ahol Julcsi látható játék közben. Vidám és megható rajzok születtek, s közben megjelentek az első könnyecseppek. A 8 osztályos ballagás igazi búcsú volt számukra és ott a lelkükben Julcsitól is elköszöntek. Fájó és egyben szép volt látni, hogy így válnak el osztálytársuktól...

Sokat sírtam, sokat nevettem, sok minden történt ebben az évben és az utolsó három nap igazi eszenciája volt a tanévnek. Valakinek úgy szeretném megköszönni!

Valentovics Margit

HARMADIK OSZTÁLY

Igazán szorgos, dolgos két hónapot tudhatunk magunk mögött!

Május 8-án a Nemzeti Színházban zárult a „Mindenkinek becsengettek” c. programunk. Ennek során festés óráinkon vendégül láttuk Kemény Alexandrát a Zichy utcai iskolából. Óra elején zenéltünk egy kicsit, így a Nemzeti Színház színpadán meg tudtuk mutatni az ebből született furulya-produkciót. Megnézhettük Szandra munkáit a kiállításon, kézműveskedtünk, bokszoltunk Erdei Zsolttal (Madár), kifestettük az arcunkat, sőt tűzórait, üdítőt, lufit, legót és pólót is kaptunk. Igazán élmény dús nap volt!

Péntekenként folytattuk ismerkedésünket ősi és mai mesterségekkel. A mentők, a tűzoltók után a házi orvoshoz is ellátogattunk.

Május végén kezdődött a házépítés időszakunk. „Kis”, hajó alakú faházat építettünk a Tantanya területén. Az alap kiásása után agyagból és téglából lábazatot építettünk, majd felállítottuk a 7 tartóoszlopot. Ezután a tetőszerkezet ácsolása, illetve a deszka-borítás szögelése következett. Sajnos nem készültünk el teljesen, a cserepezés és a deszkázás befejezése nyárra maradt. Ez is „jó multság, férfi munka volt”!

Június elsején indultunk az alföldi Rendek ÖKO-tanyára. Már odaérkezésünk is kalandos volt (néhányan eltévedtünk), hát még az ott létünk! Talán a lehidegebb és legnedvesebb júniusi 3 napot fogtuk ki! De nem adtuk meg magunkat az időjárásnak! A szénapadlás — ahol aludtunk —, száraz volt és meleg, s mindig biztonságot nyújtott. Kenyeret dagasztottunk, palántáztunk, trágyát lapátoltunk, fát faragtunk, csuhé pillangót készítettünk, ellátogattunk a szomszédos (5 km-re lévő!) tanyára, ahol megnézhattuk a tehén-fejést, sőt ihattunk is tehénmeleg tejet, ehettünk házi vaját, túrót, körözöttet. Aludtunk is, utána este 9-től reggel 7-ig! Utolsó nap lovas szekerekre szálltunk és bejártuk a környéket. Láttunk igazi halászkunyhót, őzeket, gólyát, sok-sok lovat, egerész ölyvet, seregélyeket és persze teheneket, pásztor-kutyákat is. Fáradtan, de szép emlékekkel tértünk haza. Másnap újra nagy napra ébredtünk, hisz délelőtt felléptünk az Esélyegyenlőségi napon, délután pedig megmutattuk Mózes c. darabunkat a szülőknak, nagyszülőknak, testvéreknek. Nagy sikert arattunk!

A hétvégi pihenés jól jött, mert újra „sűrű” hét állt előttünk. Az utolsó héten hétfőn asztaloskodni és kenyér-lepényt sütni indultunk Gödre. Délután 3-ra elkészült az összes sámlis (fejenként 1!), és a 15 tepsi lepény. Hazafelé nem kellett ülőhely a vonaton (volt mindenkinek sajátja)!

Kedden megmutattuk a darabunkat az iskolásoknak, szerdán bemutató óránk volt (a dráma és a festés után most) énekből. Csütörtökön pedig egy utolsó nagy munkára indultunk a Tantanyába és elkészítettük a deszkaborítást a „kis” házunkra. Már „csak” a ballagás és a bizonyítványosztás van hátra! Hát, ennyit „röviden” a harmadik osztály életéből. És persze a szorgos hétköznapokról (betűvilág, számvilág, formavilág, na, meg a szakórák) még nem is esett szó! Talán majd legközelebb!

Szeretettel: a 3. osztály és Rudas Carmen

ÖTÖDIK OSZTÁLY

Győztünk!

Még nincs 8 óra, amikor a hajnali esőtől vizes fűvön felsorakozik több mint 350 Waldorf ötödikes diák a tizenkét görög városállam előző nap festett zászlója alatt.

Egész éves készülés és két kemény edzés nap van mögöttük. Fehér tunikájuk alatt szinte látható izgatott szívverésük, mégis csöndben, nagyon fegyelmezetten vonulnak az olimpiai szentély elé, hogy a közös énekekkel és a Bothmer nyitógyakorlattal kezdetét vegye a nagy esemény. Az olimpiai láng körül ünnepélyesen megfogadják, hogy híven küzdenek. Ezután következnek sorban egymás után a futó, ugró, dobó, hajító és birkózó számok. Mindenki teljes erőbedobással vesz részt a versenyben, szinte tudomást sem véve a szurkoló tömegről.

Az ünnep zárása a lakoma, majd az eredményhirdetés és a díjátadás.

Örömmel jelentem: GYŐZTÜNK! Az egész osztály. És mind a 350 gyerek. Legyőzték félelmeiket, lustaságukat, fegyelmezetlenségeiket. Legyőzték önmagukat a nagy viadalban, átlépték belső gátjaikat.

Mi pedig tanúi lehettünk ennek a fantasztikus szárnyalásnak - talán utoljára a kamaszkoruk előtt.

Hálás vagyok érte.

Révész Ildikó

Ballagásra – Búcsúztató osztály gondolatai

Te is egy csepp vagy az időben és az életedben.

* * *

„Én vagyok a változó és én vagyok a változatlan.” Aki nem tudja: a teremtés méltán kegyetlenségnek érezheti.

A változó kínja a változatlan belégzése. A változó öröme a változatlan kilégzése.

A nyugalom szakadatlanul megvalósul a küzdelemben. A valóság szakadatlanul énekel a lát-szaton keresztül. Az ének szakadatlanul elpihen a változatlanban.

* * *

Mindenki célja éltét becsületben,
Jólétben és kényelemben ülni vénen;
S e célért folyó visszas küzdelemben
Egy áll minden s minden egy ellenében;
Becsületért élet vész harc hevében,
Vagyonért becsület, s a vagyon ára
Gyakran minden más együttes halála.

* * *

"Ekképp feladjuk mindazt, ami vagyunk,
annak fejében mit csupán remélünk,
és zaklat tényleges tulajdonunk
hibáival, becsvágyó gyöngeségünk,
a sokra éhes; úgyhogy rá se nézünk
a meglevőre; s mert híjas az elménk
a valamiből is semmit növelnénk."

* * *

A lámpa nem látja önmaga fényét. A méz nem érzi önmaga édességét.

* * *

A szerelem egyértelmű: vagy igent mond vagy nemet.

* * *

A szenvedés a bölcsesség előszobája.

* * *

Mindenki a Pokolból táplálkozik, még akkor is, ha a Menny felé törekszik.

* * *

Egyetlen érzés mindent elhomályosít. Egyetlen hang mindent elsüketít. Egyetlen szó mindent eltakar. Mégis: érzésen, halláson, beszéden át vezet az út.

* * *

Nézz rám, és mosolyogj, mert éppen verset szavalok.

* * *

Sten-Malténak nagy, vörös és elálló
füle van.

Nekem tetszik
a nagy, vörös és elálló
fül.

* * *

Akkora szíven van, hogy nyomja a bordámat!

* * *

Láttad már
két fiú arcát,
mikor biciklivel
gurulnak le a lejtőn?
Az első arcán ez van:
Nézzétek, mit tudok én!
A másik arcán:
Mama, segíts!
De nem nyúlhat a fékhez,
Ha nem fékez az első...

* * *

Sietek.
Nem érek rá
Leckét írni,
Kivinni a szemetet,
Kitakarítani.
Be kell majszolnom az egész világot,
Mint egy „kakaós csigát”,
Mielőtt megöregszem,
Mielőtt meghalok.

* * *

Néha csontvázról álmodok,
csak elindul felém,
jön közelebb, egyre közelebb.
Nem bírom tovább, visítok
És felébredek.
- Csak álom volt –
Mondja anya.

Mintha sokat segítene,
Hogy a szörnyűség itt belül van
És nem ott kívül.

* * *

Ma még mosoly, holnap könnyek.
Ma még nehéz, de holnap már könnyebb.
Nézz az égre, legszebb fényre,
Láss egy álmot, s harcolj érte!

* * *

Ne tartsd fontosnak, hogy fontosnak tartsanak.
Egyszerűen csak szeress, és fontos leszel!

Szeretettel a 7. osztály tanulói

TÉMAHÉT GYEREKSZEMMEL: „EMBER A VÍZBEN! VÍZ AZ EMBERBEN?”

Az egész egy esős kirándulással kezdődött, ahol megtapasztalhattuk, hogy milyen embernek lenni a vízben. Jó tapasztalatokat szereztünk: nem lehetetlen esőben kirándulni! Érdekes módon, egész héten esett az eső, ami segített, hogy jobban ráhangolódjunk a témára. Reggelenként előadásokat hallgattunk a vízről. A legérdekesebb előadás a víz formáiról szólt. Megtudhattuk, hogy a víz azért kanyarog, mert eredetileg gömb formában létezik, de a gravitáció ezt felbontja és ezért a víz kénytelen más formát ölteni. A művészeti munkák idejében papírt merítettünk, agyagoztunk, alabástromot faragtunk, illetve japán ecset technikát tanultunk és gyakoroltunk. Mindennap terepgyakorlattal zártunk. Egy ilyen alkalommal ellátogattunk a DMRV ZRT. szőlőligeti telephelyére, ahol megtekinthettük a hatalmas vízkiemelő és tisztító gépeket. Összességében a hét fantasztikus élmény volt!

Kovács Emma, Budavári Enikő, Koncz Fanni 7.osztály

NYOLCADIK OSZTÁLY

Ballagás 2010

Mindannyian úton vagyunk. Egy olyan úton, amely az ismeretlen jövő felé vezet minket. Utunk során hosszabb-rövidebb ideig együtt haladunk másokkal, aztán elválunk, hogy más utakat járjunk más társakkal.

Ennek az útnak most véget ér egy nyolc évig tartó szakasza, amit többé-kevésbé együtt tettetek meg. Most válaszüthöz értetek.

Lesznek, akik továbbra is együtt haladnak majd, mert egy iskolába mennek tovább, lesz, aki egészen elszakad eddigi útitársaitól, de mindannyian fogtok új emberekkel találkozni.

Azt kívánom, hogy a következő években – és egész életetekben, – találjatok olyan útitársakat – barátokat, tanárokat –, akik meglátják a bennetek rejlő értékeket és segítenek azokat kibontani, miközben ti is segítők tudtok lenni más emberek kibontakozásánál.

Arató András

Szülői gondolatok

Ballagás van, búcsúzni kell. Nekünk, szülőknél is.

Mert iskolába jártak a gyerekeink.

Közben rá kellett jönnünk, mi is velük jártunk.

Megváltozott az életünk, rítusokon vettünk részt, észre sem vettük, mi történik velünk. Belénk égtek, nyomot hagytak.

A néma séták a Márton napon, apró fényecskéinkkel a közös tűz felé igyekezve...

Az Advent, mikor a közös reggeli éneklések közben mi is megtanultuk a gyönyörű karácsonyi énekeket, így ezek a dallamok fűzték össze a várakozás napjait.

De jött a BAZÁR!!! Átrendeztük az épületet, pincétől a padlásig. Mi csodálkoztunk a legjobban, hogy az utolsó pillanatban minden a helyére került. A termekben is, a lelkünkben is.

Aztán, azon a szombaton, az iskola pezsgett, mint egy hangyaboly. Várni fogjuk ezt a napot, hogy visszatérhessünk közétek.

Az Adventi kert, ahol évről-évre láhattuk gyermekeink egyre biztosabbá váló lépteit.

És az életszpirálon...

Gyertyával a kezemben...

Hazaindultunk, és vittük az illatokat, érzéseinket, dallamokat. Megérkeztünk és Karácsony lett.

Így adott rítust-ritmust az iskola az életünknek.

Farsangkor ismét építkeztünk. Eleinte királylányokként és királyokként engedték el gyerekeinket, nyolcadikban már a gettó koszos díszleteit hordtuk össze. És a kettő között volt Akropolisz, piramis, ősi mitológiák összes díszlete, és minden, amit Ti is végigéltetek, vagy végig fogtok élni. Mi élveztük, reméljük a gyerekek is.

A tavasz beköszöntével gyerekeink búzát vetettek. Húsvétkor az iskolában szárba-szökkent búza áldotta ünnepi asztalunkat.

A pünkösdi zöldág gyapjú-angyalkái évről-évre gyűltek otthonunk meghitt szegleteiben.

És most itt állunk, ballagnak a gyermekeink...

Látom, ahogy a tarisznyájuk púposodik. Sok minden került bele, de ez a sok minden, hisz-szük, az életük során kincsekké nemesül, támaszuk lesz, amikor kérdésekre válaszokat keresnek.

Mi, most, azt kérdezzük magunktól, mit is fogunk csinálni nyáron falglettelés, festés, egyéb nyári munkák helyett??? Nem tudom. De őszintén szólva, hiányozni fog.

Hiányozni fogtok...!

Almásy Zsuzsa, Klátyik Melinda és Mikóczy Erzsébet

A KERTMŰVELÉS SZEREPE A WALDORF-ISKOLÁKBAN

Egy jó példa Stuttgartból, a világ első Waldorf-iskolájából

Szellem-lélek-test – a Waldorf-iskolában minden tanár feladata, hogy megpróbálja összhangba hozni e hármasságot a felnövekvő gyermekekben. A Waldorf-iskolában minden tanár, minden tantárggyal ezt a folyamatot kell, hogy elősegítse. A Waldorf-iskolai lét elsődleges célja, hogy a gyermek megtalálja majd a saját, egyéni feladatát az élete során. A földdel, növényekkel, állatokkal való kapcsolat folyamatosan jelen van a gyermekek életében. A kertművelés elsősorban a pubertás korban lévő kamaszoknak nyújt segítséget, ezért hatodik osztálytól fontos része a kertművelés óra a Waldorf-tantervnek.

A különböző életkorokban különféleképpen találkozik a gyermek a kerttel. Hét éves korára a fizikai teste kialakult, felszabadulnak új erők, ezáltal lesz iskolaérett a gyermek. Az első két osztályban történeteken keresztül képekben találkoznak a gyerekek a növényekkel, állatokkal, az embert körülvevő világában betöltött szerepükkel. Harmadik osztályban a teremtés és a földművelés epochán keresztül a tanulók már konkrétan találkoznak ezzel az ősi mesteriséggel. Az Őszövetség történeteinek keresztül képekben, és ezt követően tevékenységekben találkozhat a gyermek az őt érintő legfontosabb történéssel: Hogyan érkezünk meg a Földre? Az előbb említett két epocha a tantárgyi megfelelője a Rubicon-nak, a gyermek öntudatra ébredésének. A harmadik osztályosok a gabonaültetéssel megélhetik a természet erőit, mi történik a növényekkel és a földdel ősszel és tavasszal. Ősszel az Egek Ura, a Hold a vetésnél segít, viszont a maggal alig történik valami egészen tavaszig. Télen csak pihen a mag, mint éjszaka a világ. Tavasszal a Nap veszi át a királyságot, egyre magasabban jár az égen, ahogyan a gabona is egyre magasabbra nő a Nap erejének növekedésével együtt.

Negyedik osztályban belép az állattan, az ötödik osztályban a növénytan. Megfigyeléseken keresztül folytatódik a világ megismerése. A történetek is változnak, a megfigyelés általi megismerés erősíti a gyerekek kapcsolatát a földi világgal.

12-16 éves kor között születik az „új teste” a gyermeknek: fizikai testébe szeretne megérkezni, megszületni az asztráltest. Ez leegyszerűsítve azt jelenti, hogy vágyai, ösztönei erősödnek, de ezzel nincs arányban az, hogy uralkodni is képesek legyenek ezeken az erőkön. A vágy- és ösztöntest megpróbál találkozni a fizikai testtel, de nincs összhangban még a két találkozni vágyó, különálló test. A kamasz megnyúlik, csontjai nőnek emiatt elnehezül, nehezen mozdul, mozdítható. Ekkor lép be a tantervbe a kertművelés, ami segíti a pubertáskorú gyermekeket harmóniába rendezni.

Nézzünk egy példát egy kertművelés óráról Stuttgartból! A tanár kéri, hogy mindenki vegyen fel gumicsizmát, mert a kertben fognak dolgozni, trágyát kell kitolni talicskával a kertbe. A gyerekek elmennek csizmát választani, természetesen nem találnak olyat, ami jó rájuk és panaszkodva jönnek vissza, hogy kicsi vagy éppen, hogy nagy a csizma. Pont így van ez a testükkel is, nem egyezik a szellem-lélek-testméretük. Ahhoz, hogy összhangba kerüljenek, a kamasz gyermeknek szüksége van kertművelésre ebben az életkorban. Szociális erők képződhetnek az itt megtapasztalt munkafolyamatokból később, a felnőttkorban. Fontos, hogy a gyakorlatban végezzenek értelmes munkát! Tapasztalják meg az ember teremtő erejét, ha lehet, minden évszakban a kerti munkán keresztül. A gyerekek a saját belső életüket kezdik rendezni azáltal, hogy a kertben dolgoznak. Mint az első három életév során, a 6-8. osztályban is megtörténik újra a felegyenesedés, gondolkodás és beszédfejlődés állomásainak a fejlődése. Az iskolaérettségtől kb. 7-8. osztályban érkezik meg a gyermek a földi érettségbe. A felemelkedés gyermektől függően 9. osztálytól megkezdődhet és 21 éves korában vagy akörül jut el a következő állomáshoz: az ÉN-érettségig.

Fontos lenne az is, hogy a tanulók megtapasztalják az állatokkal való kapcsolatot is. Miért? Ma kétféle veszély érezhető az állattartással kapcsolatban: az egyik a tömegtartás veszélye (lásd nagyüzemi csirketartás), a másik pedig a majomszeretet, amely az állatot, - legyen az bármilyen állat – felemeli a családtagokkal egyenlő értékű kapcsolatba. Azzal, hogy napi kapcsolatba kerülhetnek az állatokkal, azok természetes körülmények közötti tartása által, ez a kapcsolat egészségesen fejlődhet.

9. osztályban a mezőgazdasági gyakorlaton akár heteken keresztül folyamatában vehetnek részt a földművelésben, az állattartásban. Stuttgartban a téli időszakban a 9. osztály fonja egybe azt a roszból készült takarót, ami a harmadikosok gabonaültetése után megmarad, és amivel tavasszal a fagyok elől takargathatják be a már kikelt növényeket.

A 10. osztályos tananyag konkrét témája a fanemesítés. Lehetőséget kell adni a kamasznak, hogy ő is átmelessen e nemesítő folyamaton, és maga mögött hagyhassa az elmúlt néhány év érzelmi kitöréseit. A fanemesítést többedmagammal a gyakorlatban is megtanultam, és ajándékképpen el is hozhattunk néhány fát. Nekem három fa jutott, amiket már el is ültettünk az iskolakertben: egy almafa, egy körtefa és egy cseresznyefa. Gyönyörűen megmaradtak, hozzák a leveleiket, és majd néhány év múlva remélhetőleg a gyümölcsüket is.

Jómagam Húsvét előtt 5 napot töltöttem Stuttgartban, egy nagyon lelkes magyar csapat tagjaként az ideai IAO által szervezett kertművelés-továbbképzésen. Abba az iskolába jutottam el, amelyet elsőként alapított Emil Molt és Rudolf Steiner 1919-ben. Jelenleg közel 1000 gyermek 2x13 évfolyamon tanul, osztályonként 34-36 gyermek 80 tanár vezetésével. Az első iskolaépület helyén ma már játszótér áll, de körülötte minden irányban az iskola életét szolgáló épületek, területek vannak: óvoda, alsó tagozatos iskola a Waldorf-képzéssel együtt egy épületben; a nagy iskolai épület, amelyben 3. osztálytól 13. osztályig vannak együtt a gyere-

kek; tanári lakások, menza, büfé, kis parkok, széles utak és természetesen a 90 éve művelt iskolakert.

Első este egy nagyszabású kb.160 főből álló iskolai gyermek és felnőtt kórus koncertjével fogadták a kézműves- és kerttovábbképzés hallgatóit. A következő napokban a gyakorlati munka és tanulás mellett több területen ismerkedhettünk az iskola életével, beszélgettünk a működés részleteiről, gazdasági és szervezeti kérdésekről. Mi magunk tavaszi munkálatokat végeztünk az iskolakertben, komposztot rostáltunk, karókat cseréltünk ki, preparátumot készítettünk, majd szétpermeteztük a kertben és a legelőkön.

Két kertművelő tanár szervezi ma a kerti munkákat. Egy jól működő kertgazdálkodás példáját láthattuk, ami több bevételt hoz az iskola számára, mint amennyit a kiadásokra fordítanak. A kertben rendezett ágyások és veteményesek, gyümölcsfák, legelők, kis házak, melegházak, ólak és pihenő, árnyékos területek vannak kialakítva. Nem hiányoznak az állatok sem: méhek, három kecske, három birka és két szamár ad feladatot, trágyát és bevételi lehetőséget az iskola létéhez. Bár ez nagyon szépen hangzik és láthatóan sok-sok munkával működik is, mégis szem előtt kell tartani azt a szempontot, hogy ne legyen nagyobb a kert annál, amennyit bírunk. Folyamatos jelenléttel, elkötelezett hozzáállással és ezt támogató akarattal nagy erőket képvisel az iskolakert a stuttgarti iskola életében. Örömmel dolgozom azon, hogy egy hasonlóan gyümölcsöző kertművelés és gazdálkodás jöjjön létre a mi iskolánkban is. Mi még csak az első lépéseket tettük meg, nehéz körülmények között kell mindezt megvalósítanunk. Keressük azokat a lelkes segítőköt, támogatókat, akik részt vennének ebben a munkában.

Demkó Marianna

TANTANYÁT ÉPÍTÜNK — MIÉRT?

Az alapkövetétel szövege

Működjön, amit a szellem ereje szeretetben	A szellemről, aminek itt kell működnie
Hasson, amit a szellem fénye jóságban	Emlékeznek meg szívükben azok, akik
A szív biztonságából	A követ itt jelképként
A lélek szilárdságából	Alásüllyesztik, hogy
Hozhat	Megerősítsék az alapot, amelyen
A fiatal emberi lénynek	Éljen, működjön és hasson:
A test munkaereje	Megszabadító bölcsesség,
A lélek mélysége	Szellemi erőadó hatalom
A szellem világossága	Magát megnyilatkoztató szellemi élet.
Számára.	Ezt vallják:
Ennek legyen szentelve ez a hely:	Krisztus nevében
Találjon benne az ifjú értelem	Tiszta szándékkal
Erővel megáldott, a fénynek szentelt	Jó akarattal:
Embernevelést.	

Bölcsességet hozó nyári napfényt és a pihenés erőgyűjtő időszakát kívánjuk Mindenkinek!

Készítette: Barabás Katalin, Gyetván Zsuzsa, Rédey Zsuzsa